

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2015

Województwo kujawsko-pomorskie

prof. dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska

dr Agnieszka Komor

dr Dariusz Turek

dr Patrycjusz Zarębski

mgr Mariusz Czernecki

mgr Magdalena Typa

Raport przygotowany na zlecenie
Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.
w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Warszawa, grudzień 2015

2015

Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiIZ) jest instytucją rządową, która pomaga inwestorom od 1992 roku. Misją PAIiIZ jest tworzenie pozytywnego wizerunku Polski w świecie i dzięki temu zwiększenie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych poprzez zachęcanie firm do inwestowania w Polsce. PAIiIZ jest przydatnym partnerem dla zagranicznych przedsiębiorców wchodzących na polski rynek. Agencja przeprowadza inwestorów przez wszystkie niezbędne procedury administracyjne oraz prawne dotyczące danego przedsięwzięcia. Zapewnia również szybki dostęp do kompleksowej informacji dotyczącej kwestii prawnych i biznesowych w zakresie inwestycji. Ponadto pomaga w znalezieniu odpowiedniej lokalizacji, partnerów oraz dostawców.

PAIiIZ zapewnia bezpłatne, profesjonalne usługi doradcze dla inwestorów, w tym:

- pomoc przy wyborze lokalizacji inwestycji;
- dostosowane do potrzeb inwestorów wizyty w Polsce;
- informacje na temat otoczenia prawnego i gospodarczego Polski;
- dane dotyczące dostępnych zachęt inwestycyjnych;
- ułatwianie kontaktów z władzami centralnymi i lokalnymi;
- identyfikację potencjalnych dostawców i wykonawców;
- opiekę nad inwestorami działającymi na terenie kraju, w tym w zakresie reinwestycji.

Na stronie internetowej www.paiz.gov.pl inwestor znajdzie wszystkie niezbędne informacje o Polsce, polskiej gospodarce, regulacjach prawnych oraz inne szczegółowe dane, które mogą być przydatne dla każdej firmy chcącej prowadzić swoją działalność na terenie kraju.

W 2011 roku zostało powołane Centrum Współpracy Gospodarczej PAIiIZ Chiny – Polska, zapewniając kompleksowe informacje o możliwościach inwestycyjnych w Polsce oraz oferując wsparcie dla chińskich firm w trakcie procesu inwestycyjnego. Centrum jest odpowiedzialne za promocję Polski jako lokalizacji dla inwestycji zagranicznych, identyfikację źródeł zagranicznych inwestycji bezpośrednich, wspieranie misji i delegacji z Chin, przygotowywanie analiz i informacji, utrzymując stały kontakt z chińskimi firmami działającymi w Polsce. Więcej informacji o projekcie "Go China" można znaleźć na stronie: www.gochina.gov.pl.

Od 2013 roku natomiast PAIiIZ realizuje program "Go Africa". Jego celem jest zachęcenie polskich przedsiębiorców do wejścia na rynki afrykańskie, jak również promocja Polski w Afryce. By ten cel został osiągnięty PAIiIZ organizuje misje rozpoznawcze do krajów afrykańskich, udział polskich przedsiębiorców w targach, konferencjach, seminariach i warsztatach, zarówno w Polsce, jak i krajach Afryki. Ponadto Agencja przygotowuje publikacje o rynku afrykańskim. Więcej informacji o projekcie "Go Africa" można znaleźć na stronie: www.goafrica.gov.pl.

WSTĘP

Niniejszy raport powstał na zamówienie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych jako kolejna edycja raportów atrakcyjności regionów. Raporty te są publikowane corocznie od 2008, co jest efektem wykorzystania w praktyce gospodarczej badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem prof. dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

Raport składa się z kilku części. W pierwszej z nich zaprezentowano w sposób syntetyczny gospodarkę województwa dolnośląskiego, zwracając uwagę na jego potencjał społeczno-gospodarczy oraz poziom i strukturę gospodarki. W tej części opracowania znajduje się tabelaryczne, syntetyczne ujęcie najważniejszych informacji społeczno-gospodarczych z uwzględnieniem ocen atrakcyjności inwestycyjnej. Następnie zaprezentowano pozycję województwa na tle innych regionów Polski i Unii Europejskiej, zwracając uwagę na najważniejsze dla regionu rodzaje przemysłu oraz sektory wysokiej szansy.

Drugą część raportu poświęcono ukazaniu wewnętrznego zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego w skali powiatów i gmin. W tym celu wykorzystano wyniki badań naukowych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie odnoszące się do wszystkich gmin i powiatów w Polsce, co czyni zaprezentowane oceny powiatów i gmin porównywalnymi z ocenami innych jednostek w pozostałych województwach Polski.

Trzecia część raportu jest poświęcona prezentacji wiodących instytucji otoczenia biznesu w województwie ze wskazaniem rodzaju wsparcia dla inwestorów. Następnie ukazane jest rozmieszczenie i efekty działalności specjalnych stref ekonomicznych w województwie.

Raport wieńczy aneks, w którym ujęto zestawienie tabelaryczne ocen atrakcyjności inwestycyjnej dla powiatów i gmin województwa. Zawiera on również tabelaryczne zestawienie efektów funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych.

W pracy zastosowano dwa podejścia do atrakcyjności inwestycyjnej. Wyróżniono **potencjalną atrakcyjność inwestycyjną** definiowaną jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiąganie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji).

Ponadto zastosowano pojęcie **rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej**, rozumianej jako zdolność regionu do wykreowania satysfakcji klienta - inwestora i wywołania absorpcji

kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć za pomocą efektywności poniesionych nakładów kapitału.¹

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w wersji podstawowej (PAI1) oceniają walory lokalizacyjne regionów. Są one obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Wskaźniki odnoszą się do całości gospodarki narodowej oraz do poszczególnych wybranych sekcji gospodarki: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - zakwaterowania i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Sekcje te stanowią trzon gospodarki regionalnej.

W raportach oprócz wskaźników PAI1 wykorzystano wskaźniki skonstruowane wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych od poziomu województw. Umożliwiają znacznie szerszy kontekst ocen atrakcyjności inwestycyjnej w porównaniu do wskaźników PAI1. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, czyli dla gospodarki narodowej a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki.

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna może być odnoszona do poziomu województw ze względu na dostępność danych statystycznych.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji, dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie **Instytutu Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej** (<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>), a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

¹ Szerzej na ten temat m.in. w: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski jako źródło przedsiębiorczych przewag konkurencyjnych*, praca zespołowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012; H. Godlewska-Majkowska, *Polish regions and their investment attractiveness in the EU*, w: *POLAND Competitiveness Report 2013. National and Regional Dimensions*, M. Weresa (editor), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 299-316.

1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIE

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w środkowej części kraju. Jego wizytówką jest bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo, które stało się podstawą rozwoju inwestycji w przemysł spożywczy. Ponadto z uwagi na tradycje przemysłowe i dostosowane do jego potrzeb szkolnictwo region jest atrakcyjnym miejscem lokalizacji inwestycji przemysłowych.

Do atutów województwa należą:

- położenie w centrum Polski, gdzie krzyżują się ważne szlaki transportowe, w tym linie należące do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, co ułatwia dostęp do polskich rynków i dostawców, tak polskich, jak i zagranicznych,
- dobry dostęp do infrastruktury społecznej, w tym szczególnie do jednostek medycznych i uzdrowiskowo-sanatoryjnych,
- bogate zaplecze naukowo – badawcze,
- bogactwo kulturowe (liczne zabytki, wśród których na wyróżnienie zasługuje zespół staromiejski Torunia wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) i walory przyrodnicze (Pojezierze Kujawskie z solankami), stwarzające podstawy dla rozwoju usług turystycznych i związanych z ochroną zdrowia,
- wysoko rozwinięte rolnictwo, zarówno produkcja roślinna jak i produkcja zwierzęca, stanowiące fundament rozwoju przemysłu spożywczego,
- tradycje przemysłowe, szczególnie w zakresie przemysłu chemicznego, środków transportu i elektroniki, co stanowi czynnik ułatwiający znalezienie kontrahentów, jak i absolwentów szkół wyższych i zawodowych o specjalizacjach potrzebnych inwestorom przemysłowym,
- dobre warunki do rozwoju energetyki odnawialnej,
- obecność ośrodków wspierających przepływ nowoczesnych rozwiązań z nauki do przemysłu np. Centrum Transferu Technologii w Toruniu.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo kujawsko-pomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjal rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	35609	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	2.089.992	38.478.602	5,4%
Potencjal zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	19915	424317	4,7%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	14256	271333	5,3%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	781	15859	4,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 14,1% sektor przemysłowy 31,2% sektor usługowy 54,7%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	1372,3	75105,1	1,8%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	3100,9	209130,1	1,5%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Pomorska			
Oceny wyróżniające województwo kujawsko-pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2			
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Przemysł klasa C	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Bydgoszcz, m.Grudziądz, m.Toruń, m.Włocławek	
Gminy	Klasa A	Barcin (m-w), Brodnica (m), Bydgoszcz (m), Chełmno (m), Chełmża (m), Ciechocinek (m), Golub-Dobrzyń (m), Grudziądz (m), Inowrocław (m), Osielesko (w), Solec Kujawski (m-w), Świecie (m-w), Toruń (m), Wąbrzeźno (m), Włocławek (m)	
	Klasa B	Aleksandrów Kujawski (m), Białe Błota (w), Janikowo (m-w), Kowal (m), Łysomice (w), Nakło nad Notecią (m-w), Radziejów (m), Rypin (m), Wielka Nieszawka (w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 2 089 992 mieszkańców, co stanowiło 5,4% ludności Polski. W województwie kujawsko-pomorskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,3% osób, produkcyjny: 63,3% i poprodukcyjny: 18,4% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 21 uczelni wyższych, w których kształcą się 65 tys. studentów, czyli 4,4% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie kujawsko-pomorskim 1 wydział uczelni wyższej otrzymał najwyższą kategorię naukową A+, jest to: Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu; 10 wydziałów otrzymało kategorię – A; 24 wydziały otrzymało kategorię – B; a 2 wydziały kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 15 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab.5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 13,4% uczniów województwa, natomiast do techników 30,2%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 13 %, dla porównania w Polsce - 9,7%.² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3303 zł, czyli 88% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo kujawsko-pomorskie dostarczyło w 2013 r. 4,5% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 35609 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 10 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 182%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 54,7% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 14,1% i 31,2% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa kujawsko-pomorskiego ważną rolę odgrywają: produkcja artykułów spożywczych (27% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja papieru i wyrobów z papieru (13%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych, produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcja wyrobów z metali (po 10%).³

² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

³ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Dolnośląskiego z 1. kwartału 2015 oraz Biuletynu Statystycznego, 1. kwartał 2015 roku, www.stat.gov.pl (10.11.2015).

Tradycje przemysłowe województwa oraz korzystne położenie transportowe względem rejonów zaopatrzeniowych spowodowały, że województwo kujawsko-pomorskie jest czołowym producentem papieru i wyrobów z papieru w skali całego kraju (20% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku).

Województwo ma też ważną pozycję wśród województw zajmujących się produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (9% krajowej ich produkcji sprzedanej w 2014r.) oraz artykułów spożywczych (7%), wyrobów z gumy i tworzyw (7%), Dostarcza ponadto po około 6% krajowej produkcji poligraficznego, metalowego (wyroby z metali) i mebli.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa kujawsko-pomorskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: sektor rolno-spożywczy, a także dziedziny wzmacniające innowacyjność województwa oraz rozwój otoczenia biznesu.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie kujawsko-pomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory: BPO/SSC, elektroniczny, elektromaszynowy, chemiczny oraz spożywczy.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalną Strefę Ekonomiczną **Pomorską, w następujących podstrefach:**

- **SSE Pomorska**, podstrefy: Barcin (m-w), Bydgoszcz (m), Grudziądz (m), Kowalewo Pomorskie (m-w), Łysomice (w), Rypin (m), Świecie (m-w), Toruń (m), Wąbrzeźno (w), Włocławek (m), Brodnica (m), Inowrocław (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

2. POZYCJA WOJEWÓDZTWA NA MAPIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

Województwo kujawsko-pomorskie należy do atrakcyjnych województw w Polsce dla inwestycji w przemysł, o czym świadczy uzyskanie przez województwo klasy C na podstawie wskaźnika rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej RAI, odnoszącego się do przedsiębiorstw przemysłowych.

W roku 2013 na województwo kujawsko-pomorskie przypadało 1,5% wartości nagromadzonego kapitału podstawowego w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego, co oznacza niewielki wzrost pozycji konkurencyjnej w latach 2003-2011 (udział w rynku liczony wartością kapitału zagranicznego w ww. spółkach wzrósł z 1,0 % do 1,6%).

W oparciu o metodykę opracowaną przez zespół Instytutu Przedsiębiorstwa w ramach badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, od trzech lat tworzona jest ocena atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich regionów Unii Europejskiej. Ocena ta oparta jest na pomiarze atrakcyjności zasobów pracy, rynku oraz innowacyjności.⁴ Ze względu na różną metodologię badań dla regionów w Polsce oraz regionów w Unii Europejskiej oraz zmienne uwzględnione w badaniu, ich wyniki są nieporównywalne. Dzieje się tak dlatego, że nie wszystkie dane dotyczące województw, gmin i powiatów są dostępne (np. nie wszystkie regiony posiadają aktualne informacje dotyczące infrastruktury).

W oparciu o autorskie wskaźniki Instytutu można stwierdzić, że województwo kujawsko-pomorskie posiada niską klasę atrakcyjności inwestycyjnej (klasa E) na tle regionów Unii Europejskiej, zajmując 218 miejsce wśród 270 przebadanych. Największym magnes przyciągający inwestorów jest związany z mikroklimatem kapitał ludzki (klasa A), który został oceniony na 36 miejscu spośród badanych regionów Unii Europejskiej poziomu NUTS 2.

Województwo jest bardziej atrakcyjne między innymi niż regiony:

- **brytyjskie:** Cornwall and Isles of Scilly, Lincolnshire, West Wales and The Valleys,
- **bułgarskie:** Severen tsentralen, Severoiztochen, Severozapaden, Yugoiztochen, Yuzhen tsentralen;
- **czeskie:** Severozápad;
- **greckie:** Anatoliki Makedonia, Thraki, Dytiki Ellada, Dytiki Makedonia, Ionia Nisia, Ipeiros, Peloponnisos, Sterea Ellada, Thessalia, Voreio Aigaio;
- **hiszpańskie:** Canarias, Castilla-La Mancha, Extremadura;
- **niemieckie:** Lüneburg;
- **portugalskie:** Alentejo, Centro, Região Autónoma da Madeira, Região Autónoma dos Açores;
- **rumuńskie:** Centru, Nord-Est, Nord-Vest, Sud - Muntenia, Sud-Est, Sud-Vest Oltenia, Vest;
- **słowackie:** Východné Slovensko;
- **węgierskie:** Dél-Alföld, Dél-Dunántúl, Észak-Alföld, Észak-Magyarország;
- **włoskie:** Basilicata, Calabria, Molise, Puglia, Sardegna, Sicilia.

⁴ Więcej: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski na tle Unii Europejskiej*, praca zbiorowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013 oraz na stronie internetowej <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>

3. ZRÓŻNICOWANIE WEWNĘTRZNE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ WOJEWÓDZTW

Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych jednostek administracyjnych województwa jest wynikiem oceny istotnych z punktu widzenia inwestora warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej. Za czynniki te przyjmuje się: sytuację na rynku pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, a także sytuację rynkową oraz uwarunkowania przyrodnicze.

Ocena **ryнку pracy** informuje inwestora o możliwości pozyskania pracowników do planowych przedsięwzięć gospodarczych, nadwyżce lub niedoborach tych pracowników, co pośrednio wpływa na koszty zatrudnienia.

Ocena stanu **infrastruktury technicznej** pozwala planować przedsięwzięcia gospodarcze, które wymagają przygotowania terenu inwestycyjnego w podstawowe elementy techniczne, takie jak: instalacje przesyłowe: wody, gazu, prądu, a także urządzenia ochrony środowiska w postaci oczyszczalni ścieków.

Infrastruktura społeczna oceniana jest przez pryzmat wyposażenia danej lokalizacji w budynki oraz urządzenia decydujące o jakości życia mieszkańców, czy też rozwoju kapitału ludzkiego, poprzez dostęp do edukacji, służby zdrowia, obiektów sportowo-rekreacyjnych, technologii informacyjnych, w tym Internetu.

Sytuacja rynkowa informuje inwestora o chłonności rynku, czyli liczbie potencjalnych konsumentów, a także pośrednio o ich zamożności, czyli możliwości nabywania towarów i usług.

Na potrzeby oceny atrakcyjności lokalizacji usług turystycznych i ich pochodnych, poddano ocenie **uwarunkowania przyrodnicze**, które stanowią jednocześnie istotny element kształtowania jakości życia mieszkańców.

Łączna ocena wszystkich wymienionych elementów w poszczególnych powiatach lub gminach, pokazuje przestrzenne zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej w województwie. Dodatkowo prezentowane są wyniki oceny dla poszczególnych obszarów gospodarki, takich jak: przemysł, handel, usługi turystyczne oraz usługi nowoczesne związane z działalnością profesjonalną, naukową oraz techniczną (rys. 1 i 2). Prezentowane na mapie wyróżnione lokalizacje oznaczono gwiazdami, które wskazują najwyższe oceny, wspomnianych już wyżej poszczególnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Gwiazda pomarańczowa oznacza, iż powiat lub gmina uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach (gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych) natomiast **gwiazda złota** jest najwyższym

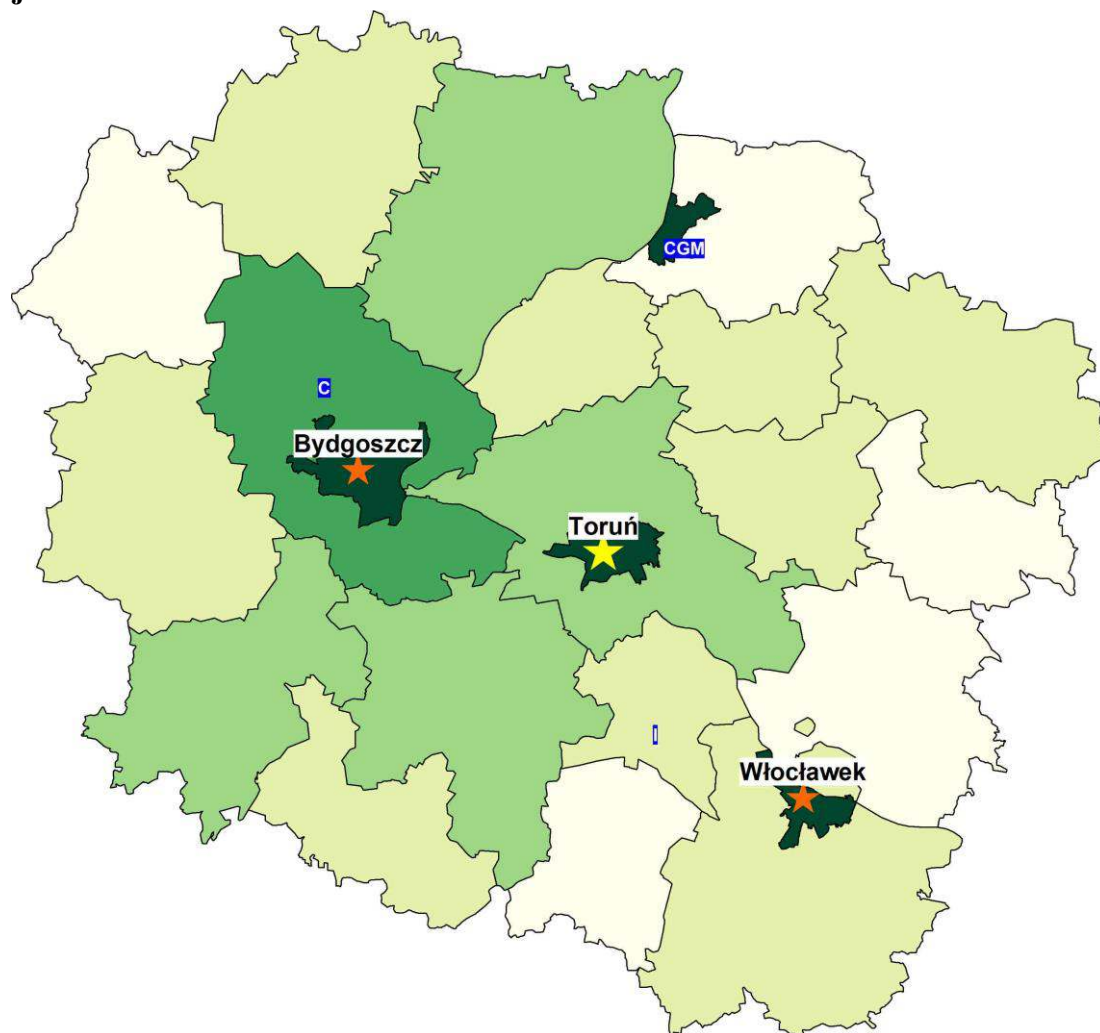
wyróżnieniem i oznacza najwyższą ocenę wszystkich analizowanych sekcji gospodarczych w danym powiecie lub gminie.

W grupie powiatów najwyżej ocenione miasta na prawach - **złote gwiazdy** to: Toruń natomiast wyróżnione **gwiazdą pomarańczową** to powiaty ziemskie: Bydgoszcz i Włocławek.

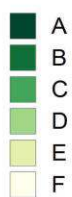
W grupie gmin miejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to miasta: Chełmno (m), Ciechocinek (m), Toruń (m),
- **gwiazdą pomarańczową** to: Brodnica (m), Bydgoszcz (m), Golub-Dobrzyń (m), Grudziądz (m), Inowrocław (m), Wąbrzeźno (m), Włocławek (m).

Rysunek 1. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW
dla gospodarki narodowej w 2014

- ★ Najwyższa ocena dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M
- ★ Oceny ponadprzeciętne dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne dla poszczególnych sekcji wg PKD C, G, I, M

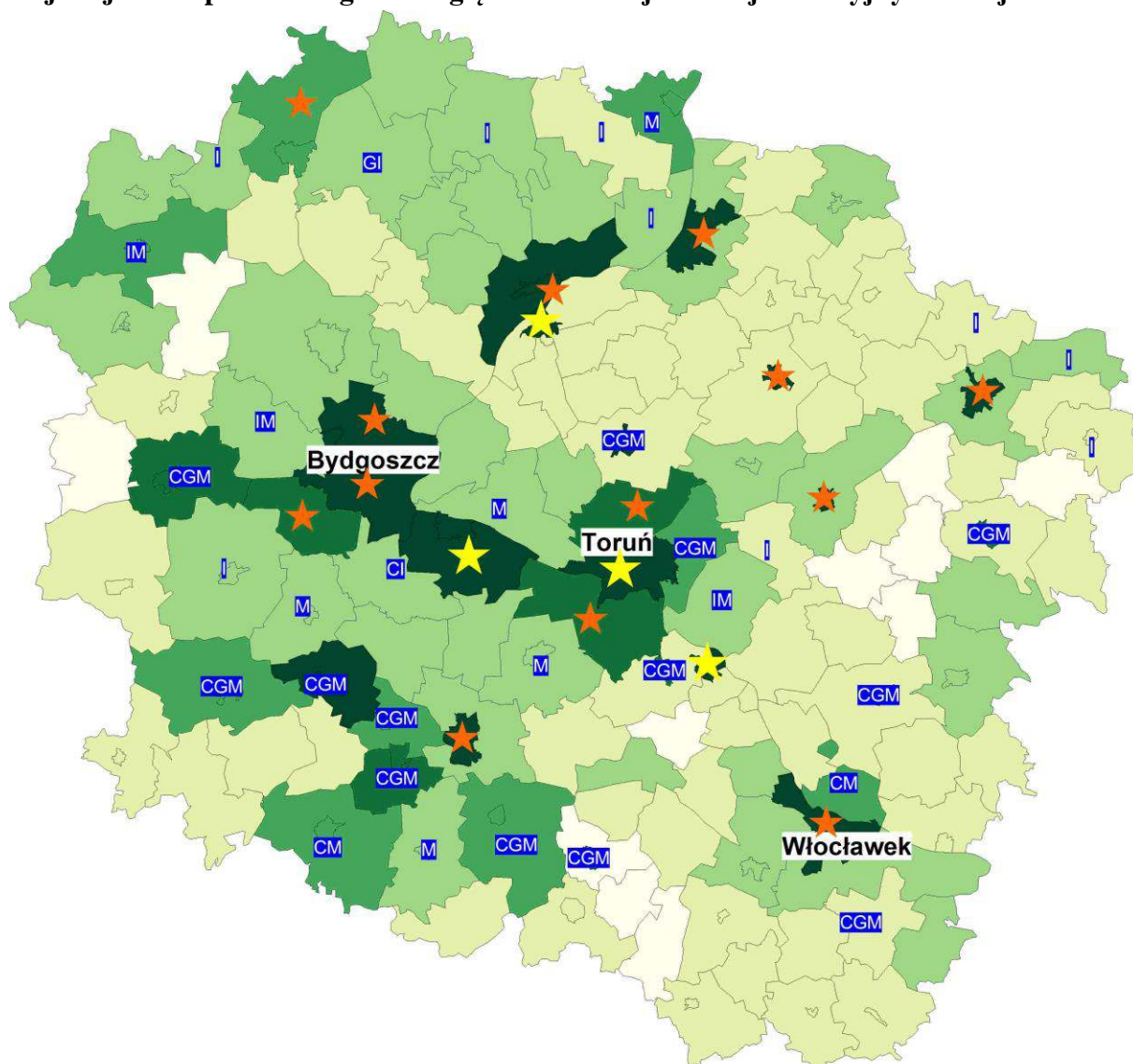
- C** Przemysł przetwórczy
- G** Handel i naprawy
- I** Zakwaterowanie i gastronomia
- M** Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Powiat oznaczony złotą gwiazdą:

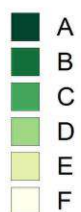
Toruń

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 2. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN
dla gospodarki narodowej w 2014

- Najwyższa ocena dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M
- Oceny ponadprzeciętne dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne dla poszczególnych sekcji wg PKD C, G, I, M

- C Przemysł przetwórczy
- G Handel i naprawy
- I Zakwaterowanie i gastronomia
- M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Gminy oznaczone złotą gwiazdą:

Chełmno (m), Ciechocinek (m), Toruń (m), Solec Kujawski (m-w)

Źródło: Opracowanie własne.

W grupie gmin wiejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **gwiazdą pomarańczową** to: Białe Błota (w), Łysomice (w), Osielsko (w), Wielka Nieszawka (w).

W grupie gmin miejsko-wiejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to: Solec Kujawski (m-w),
- **gwiazdą pomarańczową** to gminy: Świecie (m-w), Tuchola (m-w).

4. WSPARCIE INSTYTUCJONALNE INWESTORA I PRZEDSIĘBIORCY W WOJEWÓDZTWIE

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw.

4.1. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Wśród instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają wpływ na rozwój gospodarczy regionu znajdują się m.in. izby gospodarcze, stowarzyszenia, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, centra transferu technologii, ośrodki doradztwa, instytucje finansowe oraz agencje rozwoju.

Dla inwestorów szczególnie ważnym wsparciem jest system regionalnych Centrów Obsługi Inwestora stworzony przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. w porozumieniu z marszałkami województw dla zapewnienia inwestorom kompleksowej obsługi na poziomie każdego województwa.

W województwie kujawsko-pomorskim jest to:

Centrum Obsługi Inwestora działające w strukturze
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego
www.coi.kujawsko-pomorskie.pl

Kujawsko-pomorskie Centrum Obsługi Inwestora jako Partner PAIiIZ to: „one stop shop”, źródło potrzebnych inwestorowi informacji regionalnych, przepisów i aktów prawnych, ofert inwestycyjnych oraz aktualnych danych o gospodarce regionu, jednostka której pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje do obsługi inwestorów. Personel COI działa według standardów określonych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji

Zagranicznych S.A., został przeszkolony w Agencji i ma zapewnioną stałą pomoc merytoryczną jej pracowników.

Bardzo istotnym narzędziem wspomagającym inwestorów są Specjalne Strefy Ekonomiczne, których zasady działania oraz efekty zostały opisane w dalszej części raportu.

Poniżej prezentujemy szereg wybranych instytucji okołobiznesowych w województwie kujawsko-pomorskim, które pracują na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, poprzez wspieranie rozwoju nowoczesnych technologii i pobudzanie tworzenia powiązań kooperacyjnych oraz innych form współpracy. Są to:

Izba Przemysłowo-Handlowa Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Bydgoszczy
(www.iph.bydgoszcz.pl)

Izba oferuje pomoc firmom członkowskim w znalezieniu partnerów handlowych (bazy danych krajowych oraz zagranicznych ofert producentów, handlowców i usługodawców), bezpłatne doradztwo prawne, usługi wywiadowi gospodarczej, usługi promocyjne (m.in. wydawanie katalogów prezentujących firmy), a także usługi szkoleniowe i usługi legalizacji dokumentów handlowych. IPH posiada partnerów na wszystkich kontynentach, co ułatwia przepływ informacji gospodarczych i ofert handlowych. Izba organizuje misje gospodarcze, których celem jest poszerzenie rynków zbytu przedsiębiorstw członkowskich oraz nawiązanie stosunków kooperacyjnych z partnerami z zagranicy. Izba - jako jednostka stowarzyszona z Centrum SOLVIT Polska - pośredniczy w rozwiązywaniu problemów polskich przedsiębiorców prowadzących działalność w innych krajach UE, którzy napotykać tam na trudności w swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej wynikające z kontaktów z urzędami lub instytucjami publicznymi.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu (www.iph.torun.pl)

Izba jest organizacją samorządu gospodarczego, zrzeszającą przedsiębiorstwa z Torunia i województwa kujawsko-pomorskiego. Celem działania IPH jest reprezentowanie opinii środowiska gospodarczego wobec władz samorządu terytorialnego oraz rozwój gospodarczy regionu i podniesienie jego atrakcyjności dla biznesu i społeczności lokalnej. Wśród najważniejszych zadań Izby wymienić można m.in.: promocję firm członkowskich IPH oraz walorów gospodarczych i turystycznych regionu w kraju i zagranicą, wzmocnienie lobbingu, pozyskiwanie dotacji z Unii Europejskiej. Izba oferuje swoim członkom usługi szkoleniowe oraz doradztwo ekonomiczne, prawne i organizacyjne w ramach projektów dofinansowanych z funduszy UE. Oferta Izby obejmuje ponadto m.in. organizację misji gospodarczych i wyjazdów studyjnych, doradztwo dla eksporterów, kojarzenie partnerów zagranicznych, możliwość uczestnictwa w grupie rabatowej, organizację szkoleń, warsztatów, konferencji, legalizację świadectw pochodzenia towarów firm eksportowych, informację gospodarczą (np. raporty handlowe, listy teleadresowe).

Business Centre Club - Loża Bydgoska, Business Centre Club - Loża Toruńska
(www.bcc.org.pl)

BCC jest organizacją przedsiębiorców i indywidualnych pracodawców. Członkowie BCC akceptują Statut organizacji zobowiązujący ich do reprezentowania wysokich norm etycznych, przestrzegania zasad kodeksu kupieckiego i działania zgodnie z ideą społecznej odpowiedzialności biznesu. Business Centre Club prowadzi aktywny lobbing gospodarczy na rzecz rozwoju gospodarki wolnorynkowej, tworzenia prawa, obrony interesów polskich przedsiębiorców. BCC reprezentuje interesy pracodawców poprzez uczestnictwo w różnorodnych gremiach, m.in. w Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, Wojewódzkich Komisjach Dialogu Społecznego, wojewódzkich i powiatowych Radach Zatrudnienia, Radzie Ochrony Pracy, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Socjalnych, Naczelnej Radzie Zatrudnienia. BCC jest inicjatorem Forum Dialogu (płaszczyzny komunikowania się różnych grup społecznych) oraz propagatorem idei społecznej odpowiedzialności firm.

Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny (www.bppt.pl)

BPPT jest zlokalizowany w południowo-wschodniej części Bydgoszczy na terenach poprzemysłowych i zajmuje obszar blisko 286 ha. Teren ten został objęty w całości Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego (z przeznaczeniem na działalność usługowo-produkcyjną, składowanie i magazynowanie). Część obszaru BPPT, o powierzchni około 46 ha, włączono do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. BPPT oferuje m.in.: tereny inwestycyjne uzbrojone w nowoczesną infrastrukturę z przeznaczeniem na sprzedaż oraz pod dzierżawę (ponad 60 ha wolnych terenów), wybór lokalizacji i podział działki zgodnie z wymaganiami inwestora, bezpośrednie połączenie z drogą krajową nr 10, tereny w pobliżu lotniska i portu żeglugi śródlądowej, bezpośredni dostęp do towarowego transportu kolejowego, wsparcie w sprawniej realizacji procedur administracyjnych, dostęp do metropolitalnego rynku pracy. BPPT oferuje pomoc inwestorom na każdym etapie planowanej inwestycji. Przygotowując tereny dla inwestorów Park podejmuje szereg działań obejmujących m.in. wydzielenie i podział geodezyjny działek, badania hydrogeologiczne gruntów, budowę nowej i rozbudowę już istniejącej infrastruktury.

Toruński Park Technologiczny (www.technopark.org.pl)

Oferta TPT obejmuje m.in. możliwość wynajęcia powierzchni biurowych, sal szkoleniowych i konferencyjnych, a także dzierżawy lub kupna działek inwestycyjnych. Grunty te są wyposażone w kompleksową infrastrukturę drogową i techniczną, a teren jest objęty aktualnym planem zagospodarowania przestrzennego i posiada uregulowany stan prawny. Inwestorzy mogą również liczyć na wsparcie w zakresie ułatwienia dostępu do źródeł finansowania i specjalistycznego know-how, a także do zaplecza technicznego Parku. W 2013 roku w TPT powstało Exea Data Center - nowoczesne centrum przetwarzania danych, które zostało zaprojektowane z myślą o rozwiązaniach Cloud Computing. Park oferuje wsparcie dla innowacyjnych projektów, usługi szkoleniowe i doradcze, audyt technologiczny oraz usługi wirtualnego biura. Środowisko Parku aktywizuje przedsiębiorców na polu współpracy handlowej i technologicznej poprzez organizację międzynarodowych spotkań biznesowych firm w ramach giełd kooperacyjnych i misji handlowych. Park pomaga w poszukiwaniu

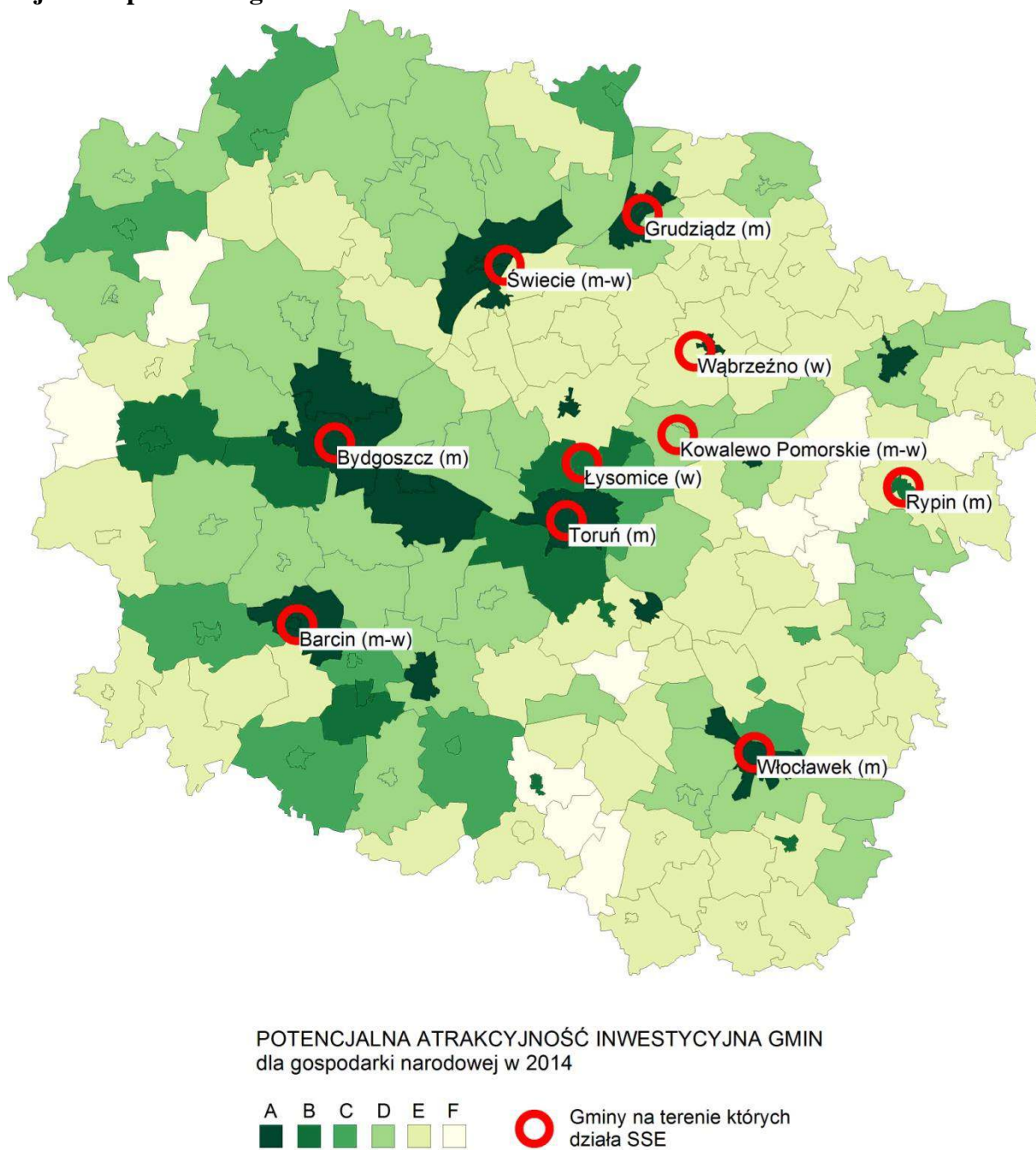
partnerów handlowych zagranicą, a także ułatwia transfer technologii (kompleksowe usługi w zakresie weryfikacji zapisów zawieranych umów pod kątem wyceny technologii, ochrony własności przemysłowej, a także tłumaczenia kontraktu).

4.2. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREF EKONOMICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Do końca 2014 r. strefa swoim zasięgiem obejmowała nieruchomości położone na terenie 7 miast i 5 gmin (zob. rys. 3).

Nieruchomości te zaliczano do Pomorskiej SSE dopiero od 2006 r. Do końca 2014 r. przedsiębiorstwa strefowe działające w gminach kujawsko-pomorskich poniosły nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 3,4 mld zł, co stanowi 3% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły lub utrzymały 5,1 tys. miejsc pracy w regionie, co stanowi 2% wszystkich miejsc pracy utworzonych w strefach (tab. 4 w Aneksie).

Rysunek 3. Rozmieszczenie specjalnych stref ekonomicznych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Najlepsze efekty osiągnęła podstrefa Świecie, gdzie działalność prowadzą: MONDI ŚWIECIE S.A. oraz MONDI CORRUGATED ŚWIECIE Sp. z o.o. - firmy branży papierniczej. Obydwie lokalizacje mają silne tradycje przemysłowe w powyższych branżach. Funkcjonalnie stref wzmocniło rolę tych ośrodków na regionalnej mapie inwestycji.

Druga pod względem zagospodarowania jest podstrefa Łysomice, gdzie ulokował się kapitał japoński inwestujący w przemysł elektroniczny. W podstrefie Łysomice zainwestowali: SHARP MANUFACTURING POLAND Sp. z o.o., ORION ELECTRIC (POLAND) sp. z o.o., POLAND TOKAI OKAYA MANUFACTURING Sp. z o.o., SOHBI CRAFT Poland Sp. z o.o., SUMIKA ELECTRONIC MATERIALS Poland Sp. z o.o., KIMOTO Poland Sp. z o.o., TENSHO Poland Sp. z o.o., U-TEC Poland Sp. z o.o., Yusen Logistics (Polska) Sp. z o.o. (dawniej NYK Logistics Polska sp. z o.o.), Nissin Logistics Poland Sp. z o.o., NIPPON EXPRESS GmbH Sp. z o.o., APATOR S.A., MANUFACTURING sp. z o.o. Na ponad 179 ha, jakie zajmuje PSSE, w Łysomicach doszło do powstania kompleksu japońskich przedsiębiorstw elektronicznych. Zyskał on miano Crystal Park, który pełni funkcję klastra w branży elektronicznej.

W kolejnych strefach napływ inwestycji był zdecydowanie niższy. W Grudziądzu zainwestował Schumacher Packaging Zakład Grudziądz Sp. z o.o. (dawniej POLPAK PAPIER sp. z o.o.), WTECH sp. z o.o., w Kowalewie Pomorskim Plastica Sp. z o.o., a w Barcinie Lafarge Cement S.A., Mapei Polska Sp. z o.o. W Bydgoszczy: Airon Investment Anna Niemczewska, Baumat Sp. z o.o. i METALBARK PPU Zbigniew Barłóg.

Zgodnie z planem rozwoju PSSE na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zakłada się pozyskiwanie inwestorów z:

- sektora nowoczesnych usług,
- branży maszynowej,
- branży elektronicznej,
- przetwórstwa spożywczego,
- branż gwarantujących tworzenie miejsc pracy w dziedzinach, w których województwo dysponuje dużym potencjałem kadrowym.

ANEKS

Tabela 1. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA WOJEWÓDZTW DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Województwo	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Województwa						
DOLNOŚLĄSKIE	0,818	A	A	A	B	B
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,565	C	C	E	D	D
LUBELSKIE	0,173	F	E	F	F	F
LUBUSKIE	0,319	E	E	D	C	E
ŁÓDZKIE	0,566	C	B	E	E	D
MAŁOPOLSKIE	0,691	B	B	A	A	B
MAZOWIECKIE	0,985	A	A	A	A	A
OPOLSKIE	0,267	E	E	D	E	E
PODKARPACKIE	0,364	D	E	D	E	E
PODLASKIE	0,244	E	E	E	D	E
POMORSKIE	0,667	B	C	A	A	B
ŚLĄSKIE	1,000	A	A	B	C	A
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,000	F	F	F	F	F
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,206	E	F	D	C	E
WIELKOPOLSKIE	0,489	D	D	C	D	C
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,587	C	C	C	A	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, przeprowadzonych w 2015 r. pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

Tabela 2. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Powiat	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Powiaty						
m.Toruń	0,335	A	A	A	A	A
m.Włocławek	0,301	A	A	A	B	A
m.Bydgoszcz	0,294	A	A	A	C	A
m.Grudziądz	0,293	A	A	A	D	A
bydgoski	0,234	C	C	D	D	D

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, przeprowadzonych w 2015 r. pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

Tabela 3. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Gmina	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Gminy miejskie						
Toruń (m)	0,262	A	A	A	A	A
Inowrocław (m)	0,254	A	A	A	C	A
Bydgoszcz (m)	0,243	A	A	A	B	A
Grudziądz (m)	0,241	A	A	A	C	A
Włocławek (m)	0,238	A	A	A	B	A
Wąbrzeźno (m)	0,236	A	A	A	C	A
Chełmno (m)	0,235	A	A	A	A	A
Chełmża (m)	0,233	A	A	A	D	A
Ciechocinek (m)	0,232	A	A	A	A	A
Golub-Dobrzyń (m)	0,224	A	A	A	B	A
Brodnica (m)	0,216	A	A	A	C	A
Radziejów (m)	0,205	B	A	B	D	A
Kowal (m)	0,202	B	A	B	D	B
Rypin (m)	0,201	B	B	B	D	A
Aleksandrów Kujawski (m)	0,196	B	B	B	D	A
Lipno (m)	0,185	C	C	C	E	B
Gminy wiejskie						
Osielsko (w)	0,217	A	A	B	A	A
Białe Błota (w)	0,202	B	B	B	A	B
Wielka Nieszawka (w)	0,200	B	B	C	B	B
Łysomice (w)	0,190	B	B	C	B	C
Lubicz (w)	0,180	C	C	C	D	C
Fabianki (w)	0,179	C	C	D	D	C
Gminy miejsko-wiejskie						
Solec Kujawski (m-w)	0,233	A	A	A	A	A
Barcin (m-w)	0,222	A	A	B	D	A
Świecie (m-w)	0,216	A	A	B	B	A
Janikowo (m-w)	0,199	B	B	B	D	B
Nakło nad Notecią (m-w)	0,190	B	C	C	D	B
Tuchola (m-w)	0,181	C	C	C	C	B
Pakość (m-w)	0,180	C	C	C	E	C
Kruszwica (m-w)	0,177	C	C	C	F	C
Mogilno (m-w)	0,175	C	C	D	E	C
Żnin (m-w)	0,173	C	C	C	D	C

Nowe (m-w)	0,169	C	D	D	D	C
Sępólno Krajeńskie (m-w)	0,169	C	D	D	C	C

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

Źródło: jak do Tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2015).

Tabela 4. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREF EKONOMICZNYCH NA KONIEC 2014 R.

Nazwa SSE	Powiat, gmina	Skumulowane nakłady inwestycyjne w zł	Liczba nowych miejsc pracy	Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w nowych inwestycjach)
Pomorska	Powiat brodnicki, miasto Brodnica	-	-	brak
Pomorska	Powiat golubsko-dobrzyński, gmina Kowalewo Pomorskie	361 518 556,00	1 098	papier i wyroby z papieru, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych,
Pomorska	Powiat inowrocławski, miasto Inowrocław	36 264 570,94	478	pozostałe produkty górnictwa i wydobywania
Pomorska	Powiat m.Bydgoszcz, miasto Bydgoszcz	243 786 521,40	297	papier i wyroby z papieru, wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
Pomorska	Powiat m.Grudziądz, miasto Grudziądz	167 645 483,00	119	papier i wyroby z papieru
Pomorska	Powiat m.Toruń, miasto Toruń	-	-	brak
Pomorska	Powiat m.Włocławek, miasto Włocławek	387 588 311,00	333	chemikalia i wyroby chemiczne
Pomorska	Powiat rypiński, miasto Rypin	7 242 413,05	11	artykuły spożywcze
Pomorska	Powiat świecki, gmina Świecie	1 378 334 774,00	1 315	papier i wyroby z papieru
Pomorska	Powiat toruński, gmina Łysomice	498 215 029,42	811	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, metale, komputery, wyroby elektroniczne i optyczne
Pomorska	Powiat wąbrzeski, gmina Wąbrzeźno	1 043 040,00	1	maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane
Pomorska	Powiat żniński, gmina Barcin	302 731 910,38	671	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

Tabela 5. WYKAZ UCZELNI WYŻSZYCH, WYDZIAŁÓW ORAZ PRYZNANYCH KATEGORII PRZEZ MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Nazwa szkoły	Kategoria MNiSW
Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy	B – Wydział Kompozycji, Teorii Muzyki i Reżyserii Dźwięku
	B – Wydział Dyrygentury, Jazzu i Edukacji Muzycznej
	B – Wydział Instrumentalny
	C – Wydział Wokalno-Aktorski
Bydgoska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy	b.d.
Kolegium Jagiellońskie – Toruńska Szkoła Wyższa	b.d.
Kujawska Szkoła Wyższa we Włocławku	b.d.
Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy	b.d.
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku	b.d.
Toruńska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości z siedzibą w Toruniu	b.d.
Uczelnia im. Edwarda Herzberga z siedzibą w Grudziądzu	b.d.
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy	B – Wydział Pedagogiki i Psychologii
	B – Wydział Administracji i Nauk Społecznych
	B – Wydział Nauk Przyrodniczych
	B – Wydział Matematyki, Fizyki i Techniki
	B – Instytut Edukacji Muzycznej
	B – Wydział Humanistyczny
	C – Wydział Kultury Fizycznej, Zdrowia i Turystyki
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	A + – Wydział Humanistyczny
	A – Wydział Teologiczny
	A – Wydział Nauk Historycznych
	A – Wydział Nauk Pedagogicznych
	A – Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych

	A – Wydział Chemii
	A – Wydział Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej
	A – Wydział Matematyki i Informatyki
	A – Wydział Sztuk Pięknych
	A – Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy; Wydział Lekarski
	A – Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy; Wydział Farmaceutyczny
	B – Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy; Wydział Nauk o Zdrowiu
	B – Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
	B – Wydział Filologiczny
	B – Wydział Prawa i Administracji
	B – Wydział Biologii i Ochrony Środowiska
	B – Wydział Nauk o Ziemi
Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy	B – Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt
	B – Wydział Rolnictwa i Biotechnologii
	B – Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska
	B – Wydział Telekomunikacji, Informatyki i Elektrotechniki
	B – Wydział Technologii i Inżynierii Chemicznej
	B – Wydział Inżynierii Mechanicznej
	B – Wydział Zarządzania
Wyższa Pomorska Szkoła Turystyki i Hotelarstwa z siedzibą w Bydgoszczy	b.d.
Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu	B – Dla całej uczelni
Wyższa Szkoła Demokracji z siedzibą w Grudziądzu	b.d.
Wyższa Szkoła Filologii Hebrajskiej w Toruniu	b.d.
Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy	B – Dla całej uczelni
Wyższa Szkoła Języków Obcych w Świeciu	b.d.

Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu	b.d.
Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy	b.d.
Wyższa Szkoła Służb Lotniczych z siedzibą w Bydgoszczy	b.d.
Wyższa Szkoła Zarządzania Środowiskiem w Tucholi	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziennika Urzędowego Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Warszawa, dnia 9 lipca 2014 r.; Pozycja 38; Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 lipca 2014 roku; o przyznanych kategoriach naukowych jednostkom naukowym.

Redakcja raportu: Paulina Mechło.